

16.5.2024

Koitereen säännöstelyryhmän seurantakokous

Aika	29.4.2024 13.15
Paikka	Parppeinpirtti, Parppeintie 4, Ilomantsi
Läsnä	Teemu Sarnola, Vattenfall Oy Eila Piippo, Ilomantsin kunta Tapio Tykkyläinen, Ilomantsin kunta Tiina Kuusisto, Ilomantsin kunta Petteri Tahvanainen, Koitereen kalatalousalue Arto Laatikainen, Koitajoen kalatalousalue Esko Puhakka, Huhuksen kyläyhdistys Kyösti Ikonen, Tyrjänsaaren kyläyhdistys Tero Mustonen, Osuuskunta Lumimuutos Timo Haapasalo, Itä-Suomen yliopisto Kari Lahtinen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus Ari Mikkonen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus Vilma Lehtovaara, Pohjois-Karjalan ELY-keskus Saska Hovi, Pohjois-Karjalan ELY-keskus Teppo Linjama, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, puheenjohtaja Mauri Keränen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, sihteeri

1 Kokouksen avaus, edellinen kokousmuistio ja tämänhetkinen vesitilanne

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Sihteeriksi lupautui Mauri Keränen.

Käytiin läpi muistio vuoden 2023 kokouksesta, joka pidettiin Parppein pirtillä. Muistioon ei ollut huomautettavaa.

Teemu Sarnola kertoi kevään 2024 vesitilanteesta. Lumen sulanta käynnistyi aikaisiin, eikä Koiteretta ei ehditty laskea niin alas kuin tavoiteltiin. Vedenpinta on nousussa, ja vedenkorkeuden maksimi saavutettaneen touko-kesäkuun vaihteessa. Sarnola kertoi, että vedenkorkeus on vaihdellut niin, että välillä, kun sähkö on ollut halpaa, Koitereen pinta on noussut talvellakin. Järven käyttäjiltä tuli palautetta, että vettä on kuluneena talvena ollut jäällä reilusti. Todettiin, että myös muilla Pohjois-Karjalan järvellä on ollut vettä jäällä. Todettiin myös, että kalaa ei kuluneena talvena ole tullut hyvin.

Palojärveltä on tullut ELY-keskukseen ja Vattenfalliin palautetta vedenpinnan nopeista ja suurista muutoksista. Sarnola kertoi, että vedenkorkeuden muutokset johtuvat Tekojärven (Heinäselkä) ja Palojärven välisen Kallion kanavan ahtaudesta. Kanava on rakennettu kahden koneistoyksikön virtaamille. Nykyisten kolmen remontoitujen koneistoyksikön vetokyky on lähes tuoplasti niin suuri kuin Pamilon alkuperäinen rakennusvirtaama. Kun koneistoja käytetään täysimääräisesti säätövoimaan, on vaihtelu suurta. Sarnola kertoi, että juoksutussuunnittelussa pyritään huomioimaan ja optimoimaan

16.5.2024

jatkossa paremmin Palojärven vedenkorkeuden muutokset. Keskusteltiin myös Kallion kanavan vesillä liikkumisen riskistä, jos virtaama on suuri. Todettiin, että kanavan ylä- ja alapäähän olisi hyvä laittaa varoitustaulut sellaisille soutajille, joille paikka ei ole tuttu.

2 Suositusten toteutuminen vuonna 2023

Käytiin läpi vedenkorkeussuositusten toteutuminen vuonna 2023. Muut suositukset käytiin läpi niiltä osin, kuin niistä oli uutta ilmoitettavaa.

Suositus 1. Talven ja kevään vedenkorkeudet

Pyritään pitämään vedenpinta helmikuun alussa (6.2.) vähintään korkeustasolla, joka ei heikennä rantavyöhykkeen eliöstön nykyistä tilannetta.

Koitereen vedenpinnan korkeus oli 6.2.2023 tasolla NN+143,09 m, joka on selvästi tason NN+142,80 m yläpuolella.

Pyritään nostamaan kevään alimpia vedenkorkeuksia sellaisina keväinä, jolloin on ennustettu poikkeuksellisen pieni kevättulva, mikäli tästä ei aiheudu haittaa vesivoimatuotannolle.

Kevään vedenkorkeuden minimitaso oli Koitereella NN+142,12 m, joka oli hieman korkeammalla kuin minivedenkorkeuden keskimääräinen arvo (NN+142,06 m).

Talven ja kevään suositukset toteutuivat hyvin.

Suositus 2. Alkukesän vedenkorkeudet

Kesäkuussa vedenkorkeus pyritään pitämään tasolla NN+143,60–143,75 m märkiä keväitä lukuun ottamatta ja saavuttamaan ylin vedenkorkeus jo kuun alkupäivinä (tavoite: suositus toteutuu 8 vuotena 10:stä).

Alkukesän ylin vedenkorkeuden taso NN+143,75 m saavutettiin 1.6. Vedenpinnan korkeus oli kesäkuussa tasolla NN+143,61–143,75 m.

Suositus 3. Loppukesän vedenkorkeudet

Lasketaan elokuussa vedenpinta tasolle NN +143,50–143,60 m, mikäli tästä ei aiheudu kohtuuttomia voimataloustappioita (tavoite: suositus toteutuu 8 vuotena 10:stä).

Koitereen vedenpinnan korkeus oli elokuussa tasolla NN+143,51–143,61 m. Vedenkorkeus oli yhtenä päivänä yhden senttimetrin yli suositustason.

Pyritään siihen, että vedenpinta laskisi kesän aikana alkukesän ylimmästä vedenkorkeudesta elokuun alimpaan vedenkorkeuteen vähintään 20 cm (tavoite: suositus toteutuu 7 vuotena 10:stä).

16.5.2024

Alkukesän ylimmän ja elokuun alimman erotus oli 24 cm.

Vedenpinta ei poikkeuksellisia tilanteita (esim. koneistoremontit, poikkeukselliset vesiolosuhteet) lukuun ottamatta saa ylittää tasoa NN+143,80 m kuin lyhytaikaisesti (alle viikko).

Vedenkorkeus ei ylittänyt tasoa NN+143,80 m.

Loppukesää koskevat suositukset toteutuivat.

Suositus 4. Loka-joulukuun vedenkorkeudet

Syksyn ja loppuvuoden ylimmät vedenkorkeudet pidetään tason NN+143,85 m alapuolella, mikäli tästä ei aiheudu huomattavaa haittaa vesivoimatuotannolle. (tavoite: vedenpinta saa ylittää tason NN+143,85 m 1–2 vuotena 10:stä, lyhytaikaisia (alle viikko) ylityksiä ei oteta huomioon).

Koitereen vedenpinta oli loka-joulukuussa korkeimmillaan tasolla NN+143,55 m. Suositus toteutui.

Suositus 5. Rantojen suojaus

Vattenfall suojasi rantoja keväällä 2024 Pekkarinniemessä yhteensä 350 metriä. Kunnostuksista ilmoitettiin Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen vesilain valvojalle.

Suositus 6. Irtokantojen poisto

Todettiin, että kanto-ongelmasta ei ole kuulunut aikoihin mitään. Säännöstellyn kehittämisen aikoihin 2000-luvulla rantaeroosiosta johtuvia irtokantoja oli mittavasti enemmän kuin nykyisin. Todettiin myös, että puuaineksesta voi olla hyötyäkin vesiekosysteemille.

Suositus 7. Rantojen siivous

Kyläyhdistykset ja kalatalousalueet järjestävät rantojen siivoustalkoita. Puheluita tulee roskisten tyhjentämisistä. Toivottiin, että jokainen vesilläliikkuja osallistuu talkoisiin keräämällä vähintään omat roskansa.

Suositus 8. Kalakantojen hoito ja kalastus

Kalaistutukset pidetään ajan tasalla, jotta ne olisivat tuloksellisia. Alkuperäisessä velvoitteessa on hauen istutusta, mutta viime vuosikymmeninä on istutettu mm. lohta, kuhaa ja siikaa. Istutusvelvoite kohdistuu Koitereeseen, mutta tänä vuonna on saatu lupa istuttaa yksivuotiaista lohikalaa Ala-Koita-jokeen. Keskusteltiin mahdollisuudesta merkitä istukkaita. Todettiin, että Luonnonvarakeskus hoitaa merkitsemisen. Lisäksi todettiin, että Ala-Koita-joen smolttikuoilleisuus on erittäin suurta.

Keskusteltiin mahdollisuudesta muuttaa kalatalousvelvoitteet istutuksista vesiensuojelutoimiksi, koska lohikalojen istutus ei aina ole kovin

16.5.2024

tuloksellista. Keskustelussa nousi esimerkki sellaisesta tapauksesta, jossa velvoite oli muutettu virtavesikunnostuksiksi ja valuma-aluekunnostuksiksi. Todettiin, että sellainen tarve olisi Koitereellakin.

Suositus 9. Veneväylien ja karikoiden merkitseminen.

Keskustelussa todettiin, että paikoin väylämerkkejä puuttuu. Ilomantsin kunta huolehtii väylien ylläpidosta. Tieto puuttuvista merkeistä on joskus kulkenut ELY-keskuksen kautta kuntiin. Todettiin, että parempi järjestely on, että tieto puuttuvista merkeistä ilmoitetaan kuntaan joko suoraan tai keskitetysti kalatalousalueen kautta.

Suositus 13. Tiedottaminen.

Koitereen säännöstelyn kehittämisen seurantaryhmän muistiot ja säännöstelysuositusten toteumakuvaukset löytyvät Ilomantsin kunnan nettisivuilta www.ilomantsi.fi → Asuminen ja ympäristö → Luonto ja ympäristö → Koitereen säännöstely tai suoraan www.ilomantsi.fi/koitereen-saannostely.

3 Lylykosken monitoimikanavan suunnittelutilanne

Ari Mikkonen kertoi Lylykosken monitoimikanavan suunnittelutilanteesta. Tarkoitus on korvata nykyinen huonosti toimiva kanava luonnonmukaisella kanavalla, joka sijoittuisi samalle rannalle kuin nykyinen kanava. Uusi kanava olisi hieman leveämpi ja loivempi kuin vanha. Tarkoitus on laittaa vesilain mukainen lupahakemus aluehallintovirastoon syksyllä.

Kanavan suunnittelun yhteydessä on tarkoitus kartoittaa pohjapadon harjan kunto.

4 Koitereen säännöstelyn seurantaraportti 2025

Teppo Linjama kertoi lyhyesti seurantaraportin tekemisestä. Seurantajaksoa joudutaan pidentämään, koska resurssipulan vuoksi ELY-keskus ei ehdi vetämään seurantaraportin kirjoittamista vuonna 2024. Näin ollen seurantajakso olisi seitsemän vuotta (2018–2024) ja raportti valmistuisi vuonna 2025. Todettiin, että tarve myös painetulle raportille on edelleen, mutta painosmäärä voisi olla maltillinen. Raportin valmisteluun palataan seuraavassa kokouksessa tarkemmin.

5 Muut asiat

Muissa asioissa keskusteltiin siitä, miten Koitereen asioista voisi entistä toimivammin keskustella järven ranta-asukkaiden kanssa. Toisaalta järven virkistyskäyttäjät voisivat hyötyä tiedosta ja toisaalta järven käyttäjien palaute olisi arvokasta. Ehdotettiin, että esimerkiksi seurantakokouksia voisi pitää joskus kylillä ja kaikille avoimina tilaisuuksina.

Tero Mustonen kertoi Koitere-teatterin tulevista esityksistä, joissa kerrotaan mm. Koitereen säännöstelystä. Produktio on Osuuskunta Lumimuutoksen

16.5.2024

tilaustyö, ja esityksiin ovat kaikki tervetulleita. Keskusteltiin mahdollisuudesta yhdistää teatteriesityksiin Koitereen säännöstelyyn liittyvä keskustelutilaisuus.

Tero Mustonen myös kertoi, että Koitereen ja Koitajoen alueen ennallistamistoimista ja muusta alueeseen liittyvästä löytyy tietoa osuuskunnan ylläpitämältä sivustolta www.koitajoki.org. Osuuskunnalla on meneillään Koitajoen ja Koitereen valuma-alueilla ennallistamishanke, johon voi ilmoittaa mahdollisia ennallistamiskohteita.

6 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia aktiivisuudesta. Kokous päätettiin klo 14.50.

7 Koitereen vesistöalueen ennallistamisen tutkimustyöpaja

Sääntömääräisen seurantaryhmän kokouksen päätyttyä Timo Haapasalo Itä-Suomen yliopistosta esitteli Koitereen alueen vesien ennallistamiseen liittyvän toiminnallisen tutkimushankkeen. Tässä yhteydessä toteutettiin ryhmäkeskusteluun perustuva työpaja, jossa käsiteltiin työpajaan osallistuneiden henkilöiden käsityksiä muun muassa Koitereen ekologisesta tilasta ja Koitereen alueella tarpeellisiksi koetuista ennallistamistarpeista. Työpajan lopussa käydyssä yhteisessä keskustelussa todettiin, että ennallistamisaiheista voisi käydä keskustelua myös tulevissa seurantaryhmän kokouksissa esimerkiksi sääntömääräisten osuuskokousten jälkeen. Työpaja päättyi klo 16:15.

Joensuussa 16.5.2024

Teppo Linjama
puheenjohtaja

Mauri Keränen
sihteeri